

POROČILA**Novi doktorji znanosti s področja geografije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani****Jurij Kočar:****Razvoj migracijskih procesov zaradi podnebnih sprememb v regijah z nizko obalo***Development of migratory processes due to climate change in low-lying coastal regions**Doktorska disertacija:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2014, 283 strani*Mentor:* dr. Jernej Zupančič*Zagovor:* 21. 10. 2014*Naslov:* Zalog pri Moravčah 16, 1251 Moravče*E-pošta:* jurij.kocar@bic-lj.si, jurij.kocar2@gmail.com

Izvleček: Disertacija obravnava podnebne selitve, torej selitve, ki jih povzročajo izredni vremenski dogodki ali posledice spreminjanja podnebja. Za območje raziskovanja so bile izbrane tri vzorčne regije z nizko obalo, ki so najbolj ranljive na dviganje morske obale in druge posledice podnebnih sprememb: koralno otočje Tuvalu, delta Nila ter delta Gangesa in Bramaputre. Vse vzorčne regije pestijo številni okoljski in družbeno-gospodarski problemi, ki spodbujajo prebivalce k selitvi. Disertacija vsebuje rezultate terenske raziskave, ki je bila opravljena v okraju Shyamnagar v Bangladešu med prebivalci najbolj podnebno ranljivih naselij. Rezultati raziskave so pokazali, da je razen v primeru naravnih nesreč vpliv podnebja na odločitev za selitev obremenjen. V vzorčnih regijah se pojavljajo le prisilne podnebne selitve, ki spremljajo naravne nesreče, medtem ko so prostovoljne podnebne selitve nezaznavne, saj so podnebni selitveni dejavniki v senci gospodarskih. Disertacija obravnava tudi razvoj podnebnih selitev v prihodnosti. Ocene razvoja so predstavljene v štirih scenarijih podnebnih selitev. Najbolj verjetna sta zmerna scenarija, ki predvidevata nadaljevanje sedanjih trendov rasti. Tako obstaja velika verjetnost, da bo v naslednjih desetletjih obseg podnebnih selitev še naprej rasel.

Ključne besede: selitve, podnebne spremembe, naravne nesreče, scenariji, dviganje morske gladine

Manja Žebre:**Pleistocenska poledenitev obalnega dela Dinarskega gorstva***Pleistocene glaciation of the coastal Dinaric Mountains**Doktorska disertacija:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2015, 197 strani*Mentor:* dr. Uroš Stepišnik*Zagovor:* 3. 4. 2015*Naslov:* Groharjeva 8, 1241 Kamnik*E-pošta:* manjazebre@gmail.com

Izvleček: Najvišji gorski masivi na območju obalnega dela Dinarskega gorstva so bili v pleistocenu poledeneli in preoblikovani z glaciogenimi procesi. Celotna površina poledenitve na proučevanem območju je znašala vsaj 485 km². Površinsko največji ledeniki so prekrivali Orjen (137,5 km²), najmanjša površina

poledenitve pa je bila ugotovljena na Biokovu (0,8 km²). Za kraška območja je značilen poseben tip poledenitve, kjer so čela ledenikov obdana z obsežnimi bočno-čelnimi morenskimi kompleksi. Tovrstne ledenike imenujemo ledeniki, zajezeni z morenami. Nastali so kot odraz kraških procesov z učinkovitim vertikalnim odtokom ledeniških voda. Predpostavljamo, da največji ugotovljeni obseg poledenitve na proučevanem območju pripada (lokalnemu) višku zadnje poledenitve. Ravnovesna meja ledenikov na Dinarskem gorstvu je naraščala od zahoda proti vzhodu. Na obalnem delu Dinarskega gorstva se je nahajala med približno 1200 in 1400 m ter je proti vzhodu naraščala tudi do 9,4 m/km, kar je posledica visokega padavinskega gradienta. Kljub predpostavljeni močnejši ohladitvi v severozahodnem delu Dinarskega gorstva (−10 °C) v primerjavi z jugovzhodnim delom (−8 °C) se ravnovesna meja v odvisnosti od geografske širine ni spreminjala. Najverjetneje je to rezultat manjše količine zimskih padavin v severozahodnem delu Dinarskega gorstva v primerjavi z jugovzhodnim delom zaradi večje oddaljenosti od izvora vlage v času zadnje ledene dobe, ko je bila obala Jadranskega morja pomaknjena proti jugu, oziroma premika polarne fronte in prevladujočih poti ciklonov južno od Alp.

Ključne besede: Dinarsko gorstvo, poledenitev, pleistocen, glaciokras, ravnovesna meja ledenikov, paleoklima

Anamarija Slabe:

Razvojni potencial ekološkega kmetijstva v Sloveniji v povezavi z doseganjem trajnostne samooskrbe s hrano

Development potential of organic farming in Slovenia in relation to sustainable food self-sufficiency

Doktorska disertacija: Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2015, 203 strani in 50 strani prilog

Mentorica: dr. Barbara Lampič

Zagovor: 9. 6. 2015

Naslov: Ljubljanska cesta 106, 1230 Domžale

E-pošta: anamarija.slabe@itr.si

Izvleček: V interdisciplinarno zasnovani raziskavi smo celovito analizirali stanje in trende v slovenskem ekološkem kmetijstvu ter dejavnike na ravni kmetije in v zunanjem okolju, ki vplivajo na razvojni potencial ekoloških kmetij za tržno pridelavo. Analizirali smo gibanje samooskrbe s hrano nasploh in z ekološko hrano. Iskali smo povezavo med (ekološko) rabo in kakovostjo tal. Opravili smo raziskavo vrste podatkov o pridelkih v ekološki rastlinski pridelavi. Z metodo DEX smo s postopkom ekspertnega modeliranja razvili večkriterijski hierarhični model za ocenjevanje potenciala ekoloških kmetij za tržno pridelavo oziroma za prispevek k trajnostni samooskrbi s hrano. Model temelji na pridelovalnih in organizacijskih značilnostih ekološke kmetije, ki smo jih identificirali, opisali, izbrali in hierarhično uredili. Izbrane značilnosti smo zajeli s terensko raziskavo vzorca 135 pretežno tržno usmerjenih ekoloških kmetij. Ustreznost modela smo preverili z rezultati terenske raziskave in nadaljnjimi analizami. Z aplikacijo modela na izbranih kmetijah smo ekološke kmetije na osnovi njihove pridelovalne usmeritve in drugih značilnosti razvrstili glede na njihov potencial za tržno pridelavo, ter identificirali devet tipov kmetij. Vizija razvoja velike večine anketiranih kmetij je pozitivna, zadovoljstvo z rezultati kmetovanja pa visoko. Kmetije so praviloma močnejše po organizacijskem potencialu, zlasti človeških kapacitetah, ter šibkeje po pridelovalnem potencialu. Zaključili smo, da je razvojni potencial za tržno pridelavo na izbranih ekoloških kmetijah v splošnem zelo visok, najvišji pa je na zelenjadarskih, sadjarskih in mešanih kmetijah.

Ključne besede: DEXi, ekološko kmetijstvo, samooskrba s hrano, večkriterijsko odločanje, model za oceno potenciala kmetije

Tajan Trobec:**Hidrogeografska analiza pojavljanja hudourniških poplav v Sloveniji**
Hydrogeographic analysis of flash flood occurrence in Slovenia*Doktorska disertacija:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2015, 253 strani*Mentor:* dr. Dušan Plut*Zagovor:* 10. 6. 2015*Naslov:* Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana, Slovenija*E-pošta:* tajan.trobec@ff.uni-lj.si

Izvleček: V disertaciji smo ovrednotili hidrogeografsko sestavo Slovenije z vidika dovzetnosti za pojavljanje hudourniških poplav. Preučevanja smo se lotili s hidrogeografsko analizo pojavljanja hudourniških poplav v Sloveniji, ki združuje različne dopolnjujoče se vidike preučevanja poplavne problematike, in sicer: preučevanje preteklih hudourniških poplav, preučevanje vpliva posameznih hidrogeografskih dejavnikov odtoka na hudourniške poplave ter hidrogeografsko modelno preučevanje dovzetnosti posameznih območij oziroma porečij za pojavljanje hudourniških poplav. Na podlagi podatkov o preteklih hudourniških poplavah smo izvedli prostorsko-časovno analizo preteklega poplavnega dogajanja v Sloveniji. S pomočjo teoretičnih in empiričnih preučitev vpliva posameznih hidrogeografskih dejavnikov odtoka na hudourniške poplave smo izbrane hidrogeografske dejavnike odtoka (pokrovnost, prst, matična podlaga in relief) ovrednotili z vidika potenciala za odtok. Na podlagi ugotovitev smo zasnovali tri modele. S prvim modelom, ki sloni na multipli linearni regresijski analizi, smo za porečja različnih velikostnih redov ocenili vrednost 100-letnih odtokov in 100-letnih specifičnih odtokov. Z drugim modelom, ki sloni na večkriterijskim vrednotenju in tretjim modelom, ki sloni na odločitveni shemi, smo ocenili dovzetnost posameznih območij oziroma porečij različnih velikostnih redov v Sloveniji za pojavljanje hudourniških poplav.

Ključne besede: hudourniške poplave, hidrogeografski dejavniki odtoka, dovzetnost za pojavljanje hudourniških poplav, ekstremni odtoki, hidrogeografija, Slovenija

Jernej Tiran:**Geografsko vrednotenje bivalnega okolja v izbranih slovenskih mestih**
Geographical evaluation of the residential environment in selected Slovenian cities*Doktorska disertacija:* Ljubljana, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo, 2015, 323 strani*Mentor:* dr. Marko Krevs*Zagovor:* 14. 10. 2015*Naslov:* Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Geografski inštitut Antona Melika, Gosposka ulica 13, 1000 Ljubljana, Slovenija*E-pošta:* jernej.tiran@zrc-sazu.si

Izvleček: V disertaciji smo z geografskim pristopom vrednotili bivalno okolje v izbranih slovenskih mestih, ki ponazarjajo pet različnih tipov življenjskega okolja: Ljubljani, Mariboru, Kopru, Jesenicah in Grosuplju, in v petnajstih mestnih območjih štirih značilnih morfoloških tipov znotraj izbranih mest.

Bivalno okolje smo opredelili kot značilnosti stanovanja ter njegove ožje in širše okolice, ki so pomembne za zadovoljevanje splošnih človekovih potreb in opravljanje temeljnih človekovih funkcij. Na objektivni način smo izmerili kakovost bivalnega okolja z metodo seštevanja neobteženih standardiziranih kazalnikov in si pri tem pomagali z geografskimi informacijskimi sistemi. Ugotovili smo, da je za izbrana slovenska mesta značilna zmerna prostorska diferenciacija po kakovosti bivalnega okolja. Na subjektivni način smo kakovost bivalnega okolja izmerili z anketnim vprašalnikom v izbranih območjih znotraj izbranih mest in ugotovili, da je stopnja zadovoljstva z bivalnim okoljem povsod dokaj visoka. Najbolj zadovoljni so prebivalci sosesk enodružinskih hiš in novejših blokovskih sosesk, najmanj pa prebivalci starih mestnih središč, še posebej v Mariboru in Kopru. Povezanost med objektivnimi ocenami večine vsebin bivalnega okolja in ocenami teh vsebin s strani prebivalcev je bila šibka. Močneje sta povezana zadovoljstvo z bivalnim okoljem in zadovoljstvo z življenjem, a je vpliv prvega na drugega manjši v primerjavi z ostalimi življenjskimi področji, zlasti finančnim položajem.

Ključne besede: bivalno okolje, kakovost bivalnega okolja, mesta, mestna območja, kakovost življenja, geografija, Slovenija

Lucija Miklič Cvek